

Abstrakt

Cieľom diplomovej práce *Ralph Waldo Emerson, Friedrich Nietzsche, John Dewey a kreatívni čtenář* bola analýza podobných črt a odlišností medzi jednotlivými dielami filozofov a spisovateľov v rámci intelektuálnej tradície euro-amerického pragmatizmu. V diplomovej práci aplikujem chronologický prístup v procese analýzy myšlienok jednotlivých autorov. Analytická časť práce začína rozborom skorých znakov euro-amerického pragmatizmu vo filozofii Emanuela Kanta a sleduje vývoj týchto základných črt cez osemnásť, devätnásť, až dvadsiate storočie. Okrem porovnávania spoločných a odlišných črt v dielach analyzovaných autorov sa zaoberám využitím techník pragmatizmu vo vzdelávaní. Diplomová práca ponúka okrem analýzy epistemologických odlišností aj návrhy a príklady praktických metód aplikovateľných v pedagogickej praxi.

Prvá kapitola práce slúži ako úvod do témy a prináša prehľad problematiky rozčlenený do jednotlivých častí. Druhá kapitola sa zaoberá rozborom prvotných znakov pragmatizmu v teóriách Emanuela Kanta a Johanna Gottlieba Fichteho. Táto kapitola sa preto zameriava na genézu subjektívneho idealizmu, subjektívnej tvorby mentálnych kategórií a rozoberá Fichteho *Wissenschaftslehre*, a tiež jeho teóriu o povolaní verejného intelektuála. Tretia kapitola poskytuje prehľad myšlienok Ralpha Walda Emersona a jeho pragmatických zásad, ako sú principiálne praktická filozofia, kreatívne čítanie a autentický individualizmus. Štvrtá kapitola sa zameriava na Friedricha Nietzscheho, skorého modernistického filozofa, ktorý bol veľmi hlboko inšpirovaný práve Emersonom. Táto kapitola analyzuje najmä kreatívny perspektivizmus, učenie sa cez tvorbu konštruktov a kreatívne čítanie v spojení s analýzou textu. Piata kapitola sa sústreďuje na teórie vzdelávania najdôležitejšieho amerického edukačného filozofa Johna Deweyho. Kapitola rozoberá Deweyho metódu kritiky literatúry, v rámci ktorej povzbudzuje k vyhľadávaniu každodenných príležitostí k estetickému zážitku. Ďalej kapitola opisuje jeho metódy kreatívneho myslenia a bádateľského učenia sa, a na záver

pojednáva o Deweyho technikách vedenia diskusie pri spoločnej analýze textu. Dewey zdôrazňuje potrebu rozvoja predstavivosti, resiliencie a komunikačných zručností. Prácu ukončuje šiesta kapitola, ktorá sumarizuje význam pragmatizmu vo vzdelávaní a v literatúre.

Kľúčové slová: pragmatizmus, vzdelávanie, perspektivizmus, kreativita, analýza textu, pragmatická metóda, Ralph Waldo Emerson, Friedrich Nietzsche, John Dewey.